

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

29 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Boico Victor

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Vlas Elena în numele inculpatei Filip Angela, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 martie 2019, în cauza penală privind-o pe

Filip Angela XXXXX, născută la XXXXX, originară și domiciliată în XXXXX;

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 22.02.2017 – 23.05.2018 (prima instanță);
2. 15.06.2018 – 28.03.2019 (instanța de apel);
3. 27.05.2019 – 29.10.2019 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia /sediul central/ din 23 mai 2018, Filip Angela, a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal, fiindu-i aplicată pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 200 ore.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, avînd scopul neexecutării intenționate a hotărârii instanței de judecată, Filip Angela, cunoscînd, că era obligată, conform hotărârii Judecătoriei Drochia din 09 iunie 2014 și titlului executoriu nr.X să achite în beneficiul lui Păvăluc Cozma datoria în mărime de 1200 euro și cheltuielile de judecată în mărime de 3150 lei, nu și-a îndeplinit aceste obligații, fapt pentru care la 20 martie 2015 a fost sancționată în baza art. 318 alin. (1) Cod contravențional cu amendă în mărime de 50 unități convenționale, după care a continuat să nu execute intenționat hotărârea Judecătoriei Drochia consemnată mai sus.

Astfel, acțiunile lui Filip Angela, au fost încadrate în baza art. 320 alin. (1) Cod penal, *neexecutarea intenționată și eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată, dacă aceasta a fost comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale.*

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către inculpata Filip Angela, solicitând casarea sentinței, pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitată, invocând că: prima instanță la examinarea cauzei penale, unilateral și neobiectiv a examinat cauza și greșit a ajuns la concluzia privind vinovăția sa, prima instanță a ignorat prevederile 389 Cod de procedură penală, greșit a apreciat probele pe cauză, pronunțând o hotărâre de condamnare care contravine atât circumstanțelor de fapt ale cauzei cât și normelor legii procesual penale, partea acuzării nu a prezentat probe prin care se demonstrează faptul că inculpata a comis infracțiunea imputată, inculpata recunoaște suma datorată, nu se eschivează de la executarea hotărârii, însă din condiții independente de voința sa, a stării de sănătate precare, nu a fost în stare să execute hotărârea instanței și pledează nevinovată. După achitarea amenzii în temeiul art. 318 alin.(1) Cod contravențional, nu a fost citată la executorul judecătoresc și nu a semnat careva acte, totodată ea nu dispune de bunuri mobile și imobile și este bolnavă de boli cronice care nu-i permit de a munci.

Executorul judecătoresc în primul rând având în procedură titlul executoriu emis în baza hotărârii Judecătoriei Drochia 09.06.2014, nu a întreprins măsuri reale în vederea executării lui, în al doilea rând nici după emiterea hotărârii Judecătoriei Drochia din 20.03.2015 prin care ea, a fost recunoscută vinovată în comiterea contravenției prevăzute de art. 318 alin. (1) Cod contravențional, executorul judecătoresc nu a întreprins măsuri reale în vederea executării documentului executoriu.

Din rechizitoriu, materialele cauzei și declarațiile executorului judecătoresc Molodoi Aurica rezultă că înscrisurile - copii din procedura de executare intentată conform titlului de executare titlul nr. X din 09.06.2014 au stat la baza materialului contravențional. Prin urmare la originea învinuirii în materia contravențională și materie penală au stat aceleași probe ceea ce este inadmisibil în raport cu art. 4 protocolul 7 CEDO, fiind încălcat principiul non bis idem (Zigarela c Italia).

Deși cauza penală a fost pornită la demersul executorului judecătoresc Molodoi Aurica, aceasta în probarea denunțului cu privire la comiterea pretinsei infracțiunii prevăzute de art. 320 Cod penal, a prezentat doar actele care au stat la baza procedurii contravenționale în temeiul art. 318 Cod contravențional. Deci după constatarea contravenției din 20.03.2015 executorul nu a administrat probe noi. Mai mult după decesul creditorului Păvăluc Cozma, executorul judecătoresc contrar prevederilor art. 83 lit. c) Cod de executare, nu a dispus legitim încetarea procedurii de executare, în așa mod în condiția în care creditorul a decedat în anul 2015, și nu au fost instituți succesori în drepturi ai acestuia, executorul a acționat cu depășirea drepturilor acordate prin lege, or, prevederile art. 83 lit. c) Cod de executare, stipulează clar că: „Procedura de executare încetează în cazul în care: c) după încetarea din viață, după declararea dispariției fără urmă sau după declararea decesului creditorului ori al debitorului, creanța sau obligația adjudecată nu admite succesiunea de către succesorul de drepturi al acestor persoane”.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 martie 2019, s-a respins ca fiind nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței.

4.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că inculpata a comis infracțiunea pentru care a fost condamnată, aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

În continuare, instanța de apel a indicat că nu poate fi reținut argumentul apelantei potrivit căruia la examinarea cauzei instanța de fond s-a bazat pe presupuneri, eronat ajungând la concluzia privind vinovăția sa, or, vinovăția acesteia de comiterea infracțiunii incriminate se confirmă prin probele scrise, cercetate de instanța de fond și suplimentar de instanța de apel, astfel, fiind declarativă și invocarea inculpatei ce ține de faptul că, procurorul nu a prezentat probe care demonstrează faptul, că ea a comis infracțiunea imputată, or, prin materialele cauzei penale se dovedește contrariul.

Mai mult, instanța de apel a precizat că, nu poate fi reținut argumentul apelantei, că executorul judecătoresc, după recunoașterea ei vinovată de comiterea contravenției prevăzută de art. 318 alin. (1) Cod contravențional, la data de 20.03.2015, nu a întreprins măsuri reale în vederea executării documentului executoriu și toate înscrisurile procedurii de executare sunt până la hotărârea din 20 martie 2015, iar instanța de judecată a condamnat-o în baza aceluiași probe, care au servit la constatarea vinovăției ei de comiterea contravenției prevăzute de art. 318 alin. (1) Cod contravențional, astfel, încălcându-se principiul *non bis in idem*.

În acest sens, instanța de apel a reținut că, la data de 02.09.2015 și 01.06.2016, adică după recunoașterea vinovată de comiterea contravenției prevăzute de art. 318 alin. (1) Cod contravențional, executorul judecătoresc, prin scrisori, propune inculpatei să achite datoria (f.d.17, 19), la data de 01.02.2016, de către executorul judecătoresc a fost emisă încheierea privind asigurarea executării documentului executoriu, prin care s-a solicitat instituțiilor bancare informația privind dispunerea de conturi și/sau carduri bancare pe numele inculpatei, totodată în cazul în care se constată că dispune, urmând a fi aplicat sechestru pe suma datorată (f.d.18), la data de 18.10.2016, inculpata a fost citată la executorul judecătoresc, totodată fiind preîntâmpinată de răspunderea penală conform art. 320 alin. (1) Cod penal, ea recepționând această citație, fapt confirmat prin avizul de recepție din 20.20.2016 (f.d. 21).

Astfel, instanța de apel a concluzionat că după sancționarea inculpatei în baza art. 318 alin. (1) Cod contravențional, executorul judecătoresc a întreprins măsuri în

vederea executării documentului executoriu, inculpata însă nu a executat hotărârea judecătorească.

Instanța de apel a mai constatat că, prima sancționare conform prevederilor articolului 318 Cod contravențional, și a doua conform prevederilor art. 320 Cod penal, se referă la perioade distincte, între care nu există suprapunere.

Instanța de apel nu a reținut argumentul apelantei, că prin condamnarea sa în baza art. 320 alin. (1) Cod penal, se încalcă prevederile art. 6 CEDO și art. 21 din Constituția Republicii Moldova, indicând că, sancționarea repetată pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești definitive nu vizează una și aceeași infracțiune continuă, nu este incompatibilă cu principiul *non bis in idem*. Nu a reținut nici argumentul apelantei că, executorul judecătoresc a încălcat prevederile art. 83 lit. c) Cod de executare, și nu a dispus încetarea procedurii de executare în legătură cu decesul creditorului, or, încetarea procedurii în legătură cu decesul creditorului, se efectuează doar în cazul în care după încetarea din viață, după declararea dispariției fără urmă sau după declararea decesului creditorului ori al debitorului, creanța sau obligația adjudecată nu admite succesiunea de către succesorul de drepturi al acestor persoane, la caz fiind admisă succesiunea în drepturi.

5. Decizia instanței de apel, este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Vlas Elena în numele inculpatei Filip Angela, indicând temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, prin care solicită, casarea deciziei, rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri prin care inculpata să fie achitată, invocând argumente similare cu cele invocate în apel (pct. 3 din prezenta decizie), invocând suplimentar:

- atât prima instanță cât și instanța de apel greșit au apreciat probele pe cauza respectivă;

6. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, prin care a manifestat dezacordul cu recursul declarat, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil cu menținerea deciziei instanței de apel motivând prin faptul că instanțele inferioare just au constatat circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei și, corespunzător, corect au încadrat acțiunile inculpatei.

Mai mult, a indicat că, din conținutul recursului se evidențiază că recurentul î-și motivează contestația prin dezacordul cu modalitatea de apreciere a probelor.

7. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recurs ordinar în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

Conform art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinenței, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali – vagi, reprezintă motiv de casare.

Colegiul penal constată că aceste prevederi legale deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

La caz, Colegiul penal lărgit atestă că deși recurentul indică temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, din textul recursului ordinar declarat rezultă că acesta critică decizia instanței de apel și sub aspectele că hotărârea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, argumente ce cad sub incidența temeiului pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Astfel, în urma verificării materialelor cauzei sub aspectele invocate, Colegiul penal lărgit relevă că în speță s-a confirmat temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în sensul că decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În acest sens, Colegiul penal lărgit menționează că potrivit faptei criminale incriminate în rechizitoriu (f.d. 99), constatate ca fiind săvârșită de inculpata Filip Angela, descrise în sentința primei instanțe (f.d. 162-163), s-a reținut de către prima instanță că *”având scopul neexecutării intenționate a hotărârii instanței de judecată, Filip Angela, cunoscând, că era obligată, conform hotărârii Judecătoriei Drochia din 09 iunie 2014 și titlului executoriu nr.2-273/14 să achite în beneficiul lui Păvăluc Cozma datoria în mărime de 1200 euro și cheltuielile de judecată în mărime de 3150 lei, nu și-a îndeplinit aceste obligații, fapt pentru care la 20 martie 2015 a fost sancționată în baza art. 318 alin. (l) Cod contravențional cu amendă în mărime de 50 unități convenționale, după care a continuat să nu execute intenționat hotărârea Judecătoriei Drochia consemnată mai sus.”*. Acțiunile inculpatei fiind încadrate de prima instanță în baza art. 320 alin. (1) Cod penal. Ulterior, sentința a fost menținută de instanța de apel fără modificări.

La acest capitol, Colegiul penal lărgit în rezultatul verificării materialelor cauzei stabilește că instanța de apel prin decizia de menținere a sentinței fără modificări, a omis a elucida toate circumstanțele esențiale ale cauzei, criticate inclusiv în apelul declarat de apărător în numele inculpatei.

Colegiul penal lărgit, nu acceptă constatarea neclară a instanței de apel precum că „la caz fiind admisă succesiunea în drepturi”, or, instanța de apel indicând această circumstanță importantă în speța dată, urma să indice cine este succesorul în situația în care creditorul a decedat, mai mult, la materialele cauzei nu există nici o probă prin care se confirmă existența succesorului.

Mai mult, Colegiul penal lărgit indică că, concluzia instanței de apel precum că *„Colegiul constată că, prima sancționare conform prevederilor art. 318 din Codul contravențional și a doua conform prevederilor art. 320 din Codul penal se referă la perioade distincte, între care nu există suprapunere”*, este una vagă, or, Colegiul penal lărgit stabilește că din fapta reținută de către prima instanță și instanța de apel nu se stabilesc clar perioadele distincte.

La fel, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că, nu s-a stabilit intenția inculpatei de a se eschiva de la executarea hotărârii, or, nu s-a stabilit că inculpata are venituri și cu rea-credință se eschivează de la onorarea obligațiilor, mai mult, din materialele cauzei s-a stabilit că inculpata nu are loc de muncă, nu dispune de avere, astfel este în imposibilitate de a-și onora obligațiunile.

În acest sens Colegiul penal lărgit, susține că, art. 8 alin. (3), 24 alin. (2), 325 alin. (1), 389 alin. (2), art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, prevăd că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Judecarea cauzei în

primă instanță se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri, iar toate dubiile în probarea învinuirii se interpretează doar în favoarea inculpatului.

Astfel, instanța de judecată nu este în drept să completeze învinuirea cu circumstanțe care ar justifica-o și care ar agrava situația inculpatului, și să-și întemeieze soluțiile pe presupuneri și dubii.

În baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, funcția acuzării este pusă pe seama procurorului. Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în hotărârea Capean contra Belgiei din 13 ianuarie 2005, a constatat că în domeniul penal, problema administrării probelor trebuie să fie abordată din punctul de vedere al articolului 6 §2 și e obligatoriu, inter alia, ca sarcina de a prezenta probe să-i revină acuzării.

În baza celor expuse supra, Colegiul penal lărgit atestă că decizia instanței de apel în aspectele evidențiate nu este motivată suficient, or aceasta urma să se pronunțe asupra temeiniciei apelului declarat, sub aspectul legalității sentinței de condamnare a primei instanțe și în urma verificării probelor acuzării cercetate de prima instanță, să constate dacă inculpata este vinovată sau nu de comiterea infracțiunii incriminate în rechizitoriu și constatate ca fiind comise de către aceasta prin sentința primei instanțe.

Însă, se atestă că fără a fi elucidate pe deplin aceste aspecte, instanța de apel a pronunțat pripit soluția în cauză, prin ce pe cale de consecință rezultă că decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, fiind astfel incident în speță temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, or instanța de apel a admis erorile de drept menționate supra și nemotivat a menținut fără modificări soluția de condamnare a primei instanțe.

8. Astfel, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra tuturor motivelor indicate în apelul părții apărării și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul ordinar declarat, să cerceteze și să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să – și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Vlas Elena în numele inculpatei Filip Angela, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 martie 2019, în cauza penală privind-o pe **Filip Angela XXXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Bălți în alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **28 noiembrie 2019**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor